

О ГОДИНИ ПОДИЗАЊА СПОМЕНИКА ДР МЛАДЕНУ СТОЈАНОВИЋУ У ПРИЈЕДОРУ

Анстракт: Споменик др Младену Стојановићу (1896–1942) налази се непосредно испред зграде Градске управе и рад је једног од највећих српских вајара XX вијека Сретена Стојановића (1898–1960), Младеновог млађег брата. На споменику се нигдје не уочава година подизања, док се у публикацијама наводе различите године, углавном 1952. и 1954. Из садржаја неколико писама датираних на период 1949/50. може се закључити да је овај споменик, свакако, раније завршен и већ 1950. пребачен у Приједор. Неажурност тадашњих надлежних власти довела је до тога да се откривање споменика морало помјерити са планираног 27. јула на 29. новембар 1950. С обзиром на наведено, примарни задатак рада био је да се прецизно утврди година подизања споменика. Коначну потврду навода из писама употпунио је бањалучки "Глас" у краћем чланку од 15. децембра 1950. најављујући тачан датум подизања споменика – 22. децембар 1950. Поменуте околности око подизања споменика омогућавају потпуније сагледавање самог догађаја у контексту културе сјећања и памћења, посебно ако се узме у обзир важност лика и дјела др Младена Стојановића.

Кључне ријечи: Сретен Стојановић, Младен Стојановић, датум подизања споменика.

I

У првом дијелу рада навешћу само неколико битнијих текстова, публикација и извора који нам данас пружају информације о споменику и години подизања.

У веома значајној синтези др Љубе Михаића, која се у једном дијелу бави и културно-историјским споменицима НОБ-а на подручју Козаре и Поткозарја за подручје Општине Приједор, наводи се сљедеће: "Споменик др Младену Стојановићу налази се на Тргу ослобођења у Приједору. На каменом постољу налази се бронзана скулптура др Младена Стојановића, народног хероја, првог команданта 2. крајишког (козарског) НОП одреда, рад академског вајара Срете-

на Стојановића,¹ подигнут 1952. године. На споменику пише: *Иде Младен води партизане развио их на све четири стране. Ој, Младене, друже мио Ти си добар јунак био*.²

У краткој монографији Приједора, у поглављу о знаменитим личности-ма града, испод фотографије Споменика наводи се кратко, без прецизирања: "Споменик др Младену Стојановићу. Рад С. Стојановића, вајара".³

Испред зграде Градске управе Приједор, одмах поред Споменика др Младену Стојановићу, на паноу Туристичке организације града Приједора, у

¹ Сретен Стојановић је рођен 6. фебруара 1898. у Приједору, у многобројној породици православног свештеника Симе Стојановића и попадије Јованке (рођ. Вујасиновић). Као гимназијалац у Тузли започиње свој бунтовни пут кроз чланство у тајном ђачком друштву, којем ће се након Сарајевског атентата судити на велеиздајничком ђачком процесу познатијем као процес Тодору Илићу и друговима у Бихаћу 1915. Иако тада борави у Београду након преласка из Тузланске гимназије, и њега хапсе по повратку у БиХ. Том приликом осуђен је на десет година робије (амнестиран 1917). Одатле и познанство са будућим великим сликаром Костом Хакманом, али и спознавање свог талента кроз цртање карикатура у "Малој паприци" и уређење корица "Алманаха" до израде дрвених кутија за дуван, које резбари, са мотивима из народног живота, у зеничкој казнионици. Након мобилизације кратко је био распоређен у Другу босанску регименту у Лебринг код Граца, а када је ослобођен војне обавезе, захваљујући др Ђурици Ђорђевићу и његовој супрузи Кристи, креће пут Беча да се усавршава у дрворезу код поштованог мајстора декоративне скулптуре Чеха Франца Целезног и моделовање бисте код пољског вајара Станислава – Романа Левандовског. Убрзо прелази у Париз, центар умјетности, и уписује се у "Grande Chaumiere" на вајарску класу код великог Емила Антоана Бурдела, својевремено Роденовог помоћника. Проведећи љето 1919. у Приједору, прије одласка у Париз, ствара двије бисте, најрепрезентативније међу његовим каснијим ремек-дјелима: портрет оца и портрет мајке, којима учествује на својој првој париској изложби у Националном салону 1920. У Београд се враћа крајем 1922. Од 1925. у браку је са супругом Јеленом, са којом је стекао кћерку Јованку. Са групом интелектуалаца из Краљевине Југославије, поводом прославе десетогодишњице Октобарске револуције, посјетиће 1927. Русију, коју је увијек сматрао за нешто "веће, љепше и свакако православије". Послије ће објавити и своје "Импресије из Русије". Од оснивања Српског културног клуба 1937. до краја у вријеме капитулације 1941. био је његов члан. Други свјетски рат провео је у Београду и селу Грабовцу, гдје се склонио од могућих прогона и бомбардовања. Умјетнички опус Сретена Стојановића може се подијелити на три периода – први период, скулптура стилизације 1919–1928, одвија се у двије фазе: а) фаза ваљка, као период истраживања, обухвата париске радове 1919–1922. и б) фаза објективних дрвених рељефа анти-мештровићевског карактера. Даље, према дјелима, овај период је био подијељен на епоху стилизације и прелазни процес. Други период, насловљен као реализам 1929–1944, такође се дијели на двије фазе: а) прелазну 1919–1934. и б) зенитну 1935–1944. Трећи период, означен као романтика 1945–1960, има своје двије фазе: а) херојски романтизам 1945–1952. и б) епску монументалност 1951–1960. Учествовао је на многобројним колективним и самосталним изложбама, био професор и декан Ликовне академије у Београду, дописни члан САНУ од 1950, а редовни од 1959. Поред вајарства, успјешно се бавио и сликарством, графиком и ликовном критиком. Био је народни посланик, предсједник Народног фронта Београда, секретар Савеза ликовних умјетника Југославије, предсједник УЛУС-а, уредник часописа "Уметност", покретач едиције "Сликари и вајари". Умро је у Београду 29. октобра 1960.

² Ljubo Mihić, *Kozara, priroda, čovjek, istorija*, Novi Sad, 1987, 822

³ *Prijedor i okolina*, Београд, 1961, 93

тексту аутора Миленка Радивојца наводи се знатно каснија година: "Сретен Стојановић велико српско и југословенско вајарско име одужио се на својеврстан начин својој породици и граду. На старом православном гробљу, 1954. године, изградио је породичну гробницу оцу и мајци, проти Сими Стојановићу и попадији Јованки, великим гранитним обелиском са бронзаним медаљонима родитеља и рељефом Св. Ђурђа, заштитника породице Стојановић. На малом тргу испред данашње зграде Градске управе, исте 1954. године, на високом бетонском постаменту, урадио је у природној величини бисту др Младена Стојановића". Исти аутор у попису спомен-обилежја НОР-а Музеја Козаре наводи 1952. као годину изградње споменика.⁴

На списку спомен-обилежја на подручју града Приједора посвећених догађајима из Другог свјетског рата, СУБНОР Приједор евидентирано је: "Споменик, др Младен Стојановић, испред градске управе, 1952. година изградње, у добром стању".⁵

У каталогу изложбе Сретена Стојановића, реализоване у Галерији РТС септембра 2013, у тексту Љиљане Порчић не наводи се година када је Сретен израдио споменичку скулптуру свог брата. Наводи се, без прецизирања, слједеће: "...У контексту послератног времена Стојановића заокупља споменичка скулптура, са којом се он сусрео још између два рата ... Међутим, споменици који су носили тематику НОБ-е постали су компликованији и монументалнији. Поред биста народних хероја, тада је урадио и групу испред Општине Вождовац, споменик брату Младену Стојановићу у Приједору, а који имамо прилику да видимо и сада, а и споменике у Куманову, Грахову и на Иришком венцу".⁶

У пратећој публикацији изложбе радова Сретена Стојановића, поводом 120 година од рођења Сретена Стојановића, аутора изложбе Миливоја Унковића, такође се не наводи година подизања споменика: "Сретен Стојановић је

⁴ Архив Музеја Козаре, Спомен-обилежја НОР-а; Година подизања споменика није забиљежена ни у ранијој евиденцији Републичког завода за заштиту културно-историјског наслеђа Републике Српске.

⁵ СУБНОР Приједор, *Списак спомен-обилежја на подручју града Приједора посвећеним догађајима из Другог свјетског рата*, јуни 2013, 11

⁶ РТС, Галерија РТС, *Сретен Стојановић*, аутори изложбе и каталога Љиљана Порчић и Душан Миловановић, Београд 2013, 23

такође аутор статуе свог брата, доктора Младена Стојановића, израђене у природној величини и постављене испред зграде Општине у Приједору".⁷

II

На основу неколико писама из писане заоставштине Сретена Стојановића имамо прилику да сазнамо околности око подизања споменика др Младену Стојановићу у Приједору и планирани термин подизања истог.

Из Сретеновог писма написаног Градском комитету КП БиХ Приједор уочава се да се Сретен радова око израде фигуре за споменик прихватио још у децембру 1949. године, напомињући да је неће моћи завршити прије 1. маја, с тим да би до Дана устанка у БиХ 1950. требала бити готова. Међутим, из нешто каснијих писама упућених Сретену Стојановићу сазнајемо непознате околности које су одложиле подизање споменика.⁸ Неажурност тадашњих надлежних власти довела је до тога да се откривање споменика морало помјерити са планираног 27. јула на 29. новембар 1950. Камена коцка за постамент, која је требала да се постави на раније одабраном мјесту, као и радови око уређења простора око споменика нису завршени на вријеме. Ипак, евидентно је да је то знатно раније него што се наводи у поменутих публикацијама (1952. и 1954. године) и да је фигура (споменичка скулптура) у јулу 1950. већ била послата у Приједор. Да ли је тада била и постављена?

Ни Музеј Козаре нити СУБНОР Приједор не посједују фотографије са откривања Споменика др Младену Стојановићу. Вјерујем да их ипак има неко од грађана Приједора који су присуствовали том догађају. У каснијим писмима упућеним Сретену Стојановићу од Здраве Стојановић из Приједора, исте оне која га у писмима из 1950. извјештава о пропустима у организацији радова, нема више никаквог помињања споменика у било којем контексту.⁹ На основу наведеног могуће је претпоставити да је питање подизања споменика већ било ријешено поменуте 1950. године.

Коначно, тачност ове претпоставке потврдио је и краћи чланак из "Гласа" који у броју од 15. децембра 1950. најављује: "На прослави Дана Југословенске Армије, народ Козаре и града Приједора откриће споменик Народном

⁷ АНУРС, *Сретен Стојановић, Скулптуре и цртежи*, Галерија АНУРС, Бања Лука 2018, 12; Публикације из умјетности обично не прецизирају годину постављања, управо због тога што се она у историографији различито наводи и није поуздана.

⁸ Архив САНУ, 14485-X-E-b-3; 14485-IV-153; 14485-IV-154, То сазнајемо на основу једног писма Столета Ђатовића и два писма Здраве Стојановић из Приједора упућених Сретену Стојановићу.

⁹ Архив САНУ, 14485-IV-155, 14485-IV-156, Та писма су датирана на 23. март 1951. и 25. април 1952. Сретен Стојановић тих година много ради и свакако да је био заокупљен израдом нових скулптура: војда Карађорђа Петровића, која је изливена 1951. (бронзана скулптура, висока три метра и 20 цм, постављена тек 1984) и велике монументалне скулптуре Петра II Петровића Његоша, изливене 1952. (постављене 1994. на Академском платоу испред Филозофског факултета).

хероју Младену Стојановићу. Статуу овог споменика, који показује Младена – борца који позива народ Козаре на устанак, израдио је Младенов брат – наш познати вајар Сретен Стојановић. На мјесту гдје је подигнут споменик фронтотвци Приједора засадили су саднице будућег градског парка".¹⁰ У наредном броју "Гласа", који је изашао на сам дан откривања споменика, у петак 22. децембра 1950, простор је био резервисан за друге, важније теме.

Na dan JA otkriće se spomenik Narodnom heroju Mladenu Stojanoviću

Na proslavi Dana Jugoslovenske Armije, narod Kozare i građani Prijedora otkriće spomenik Narodnom heroju Mladenu Stojanoviću. Statuu ovog spomenika, koji prikazuje Mladena – borca koji poziva narod Kozare na ustanak, izradio je Mladenov brat – naš poznati vajar Sreten Stojanović.

Na mjestu gdje je podignut spomenik frontotvci Prijedora zasadili su sadnice budućeg gradskog parka.

Na granitnom postolju spomenika, u znak posvete, na dvjema bronzanim pločama narod Kozare ispisao je stihove iz pjesama koje je ispjevao u toku ustanka Mladenu, kao jednom od organizatora ustanka i prvoborca na Kozari. Na jednoj ploči ispisani su stihovi iz onih dan ustanka, kada je Mladen predvodio prve partizanska čete:

»Ide Mladen vodi partizane
»Razveo ih na sve četiri strane«
a na drugoj ploči ispisao je stihove iz pjesme koju mu je spjevao poslije njegove pogibije:

»Oj, Mladene, družo mio,
Ti si dobar junak bio.«

Istog dana biće otkrivena spomen-ploča na kući u kojoj se rođio i živio Mladen Stojanović.

Z. M.

Bista Narodnog heroja Mladena Stojanovića

"Глас", 15. децембар 1950, бр. 72, год. VII, 2.

Приликом навођења садржаја писма изостављени су мањи дијелови који се односе на приватни живот аутора писма. Наведени су само дијелови који су у вези са организацијом радова око подизања Споменика др Младену Стојановићу у Приједору. Од четири публикована писма, Сретеново писмо је куцано писаћом машином, ћирилицом, друго по реду латиницом, а два посљедња су писана руком, латиницом. Писма, с изузетком једног коме је текст почео да блиједи, добро су читљива и очувана.

Поменуће околности око подизања споменика омогућавају потпуније сагледавање самог догађаја у контексту културе сјећања и памћења, посебно ако се

узме у обзир важност лика и дјела др Младена Стојановића.¹¹

¹⁰ "Glas", Organ oblasnog odbora narodnog fronta, br. 72 (328), god. VII, 2; исто, br. 62 (318), god. VII, 2. Већ у септембарском броју "Глас" у чланку "За културнији изглед наших градова" извјештава да је у Приједору "Градски народни одбор подузео мјере за подизање парка и споменика, за подизање пијаци и засијавање зелених површина".

¹¹ Бојан Стојнић, Верица М. Стошић, *Љекарска комора Врбаске бановине 1929–1941*, Бањалука 2012, 136–137. "Др Младен Стојановић, син свештеника Симе и мајке Јованке (дјев. Вујасиновић), рођен је 7. априла 1896. у Приједору. Био је лекар, национални борац, револуционар и народни херој"; Још од својих ђачких тузланских дана, када у тајном ђачком друштву 1910/11. држи предавања "Из медицине" и када на распусту 1911. путује по селима Босанске Крајине, Младен свој пут види уз народ "да га лијечи и ране да му вида". Аустроугарске власти су га осудиле на 16 година робије (амнестиран је 1917) на процесу Годору Илићу и друговима, оптужујући га за велеиздају, увреду царског и краљевског величанства, сметње јавног мира, преступе против јавног реда и мира, као и учешће у тајном друштву. У Краљевини СХС завршио је студије на Медицинском факултету у Загребу 1925, а 1924. именован је за помоћног асистента у Анатомском заводу при факултету у Загребу. Из дипломе се види склоност према предметима из којих има и највише оцјене – патологији, хируршкој области, општој рендгенологији и

Писмо бр. 1

Београд, 29. XII 1949.¹²

Градски Комитет КП БиХ ПРИЈЕДОР

Драги другови,

Примио сам ваш акт бр. 328. од ове године у коме ме извештавате да желите подићи споменик народном хероју Младену Стојановићу са жељом да пронађем мајстора и да вам јавим цену постоља.

У вези са овим ја сам разговарао са Претседником владе БиХ другом Пуцаром – Старим и сложили смо се да се споменик подигне. Он је сам заинтересован. Израду споменика ћу преузети ја. Што се тиче места ја ћу до пролећа доћи у Приједор да би одредили место за споменик. Цена споменика биће око 200.000 – 250.000 то је цена коштања ливења у бронзи, израда постамента, гипс и помоћ коју ћу узети за рад, а ја не тражим никакав хонорар. Фигура ће бити око два метра у бронзи, а постоље до два метра.

гинекологији. Са Мирославом Фелдманом ради на "Антологији југословенске лирике", али се нажалост рукопис изгубио у штампарији. Све то је наставак Младенове ангажованости након сарадње у "Српској ријечи", сатиричних записа у листу "Мала паприка" из затвора Црна кућа, бихаћког "Алманаха" из 1915, првих пјесама ратне и затвореничке лирике, превода, књижевних есеја, те пјесама у "Књижевном југу" 1919. и предговора збирци пјесама "Иза сунца" из 1920. Након неколико година студија и рада у Загребу, Бечу, Сарајеву и Ложишћу на Брачу враћа се у родни Приједор 1929. Ту је радио као општински љекар, као саобраћајни љекар у Љубији, љекар "Меркура" и љекар Самосталне здравствене општине Приједор. Предавао је хигијену у Приједорској гимназији од школске 1930/31. до 1937/38. Помагао је напредне раднике, студенте, ђаке и спортске клубове. Младен је био један од покретача тениске секције 1932, када тенис у Приједору, у свом трећем периоду развоја, почиње да дјелује као самостална спортска организација. Од 1937. је био у браку са Миром Радетић, са којом је добио сина Војина. Октобра 1940. одликован је Орденом Св. Саве V реда. Након успостављања НДХ, усташке власти га хапсе 22. јуна 1941. Послије бијега из затвора, на састанку у Горњим Орловцима 25/26. јула 1941. повјерена му је дужност руководиоца устанка на Козари, а заједно са Османом Карабеговићем формира Регионални (Оперативни) штаб за Босанску Крајину. Као први командант Другог крајишког (козарског) партизанског одреда командовао је у значајним акцијама на Мраковицу, Подградце и Турјак, те допринио његовој војно-политичкој организацији. У децембру 1941. ГШ НОПО за БиХ упутио га је у Подгрмеч ради консолидације Првог крајишког НОПО. На првом обласном партијском савјетовању КПЈ за Босанску Крајину, фебруара 1942. у Скендер Вакуфу, изабран је за начелника Оперативног штаба за Босанску Крајину (прво је изабран за команданта, а сутрадан у Агићима за начелника ОШ). Са козарском пролетерском четом на терену Четвртог крајишког НОП одреда у оружаном сукобу са четницима Лазе Тешановића у Липовцу тешко је рањен 5. марта 1942. У догађајима насталим за вријеме четничког пуча, 1. априла 1942. у селу Јошавка, трагично је изгубио живот. За народног хероја је проглашен 7. августа 1942.

¹² Архив САНУ, 14485–X–E–b–2

Само што споменик неће бити до 1. маја, али ће до Дана устанка бити готов, са тим се и друг Стари слаже.

Јавите шта мислите о овом што пре, а за детаље можемо накнадно да говоримо.

Смрт фашизму – слобода народу

Другарски поздрав
Потпис

Писмо бр. 2

Приједор 14. VII 1950.¹³

Драги друже Сретене,

Ми смо с Тобом стајали у преписци у вези подизања споменика Народном хероју Мл. Стојановићу. Према ранијем договору откривање споменика би требало да буде на Дан устанка народа БиХ 27. јула. Пошто смо тог датума у немогућности да извршимо откривање споменика овом приликом хоћу да Те о томе обавјестим. Разлози за неоткривање споменика тога датума су следећи:

Према твојој замисли а и замисли још неких другова из нашег ЦК. споменик је требао да буде постављен на мјесту гдје се налази данас пијаца. За пренос пијаце биле су потребне извјесне инвестиције. Када смо предвидјели датум 27. јули ми смо рачунали да ћемо моћи некако те потребите инвестиције изманеврисати из буџета ГНОа тако да је та могућност отпала. Инвестиције са друге стране су изостале. С друге стране и поред нашег писања 3 пута СК Коњиц, предузећу Јабланица па и Генералној дирекцији за неметале у Сарајево у вези добијања потребитог блока гранита постоља ми га још до данас нисмо добили иако посједујемо одобрење за прављење истог.

Ова два разлога су нас натјерала да одустанемо од откривања споменика 27. јула и да га оставимо за јесен за један погоднији датум.

Надам се да ћеш ову немогућност схватити и са своје стране све учинити да се она правилно протумачи и код осталих наших другова.

Много другарских поздрава Ти шаље

Столе¹⁴
Потпис

Писмо бр. 3

Драги друже Сретене,¹⁵

¹³ Архив САНУ, 14485–X–E–b–3

¹⁴ Столе Ђатовић

¹⁵ Архив САНУ, 14485–IV–153

Сад да Вам мало пишем шта се овдје ради у вези припрема за откривање споменика. Ви за ово кратко вријеме свог боравка у предизборној агитацији, видјели сте, а и чули од Слободана и Јоце Марјановића да су код нас на руководећим мјестима људи код којих није развијен осјећај одговорности и који се за неку акцију врло брзо загрију, а још брже охладе. Збиља, одмах по Вашем одласку из Приједора писали смо Среском комитету у Коњиц да нам они у предузећу "Јабланица" (пошто је предузеће на њиховом терену) набаве коцку која нам је према нацрту плана потребна. Међутим нисмо уопште добили одговора све до 8. јуна ов. год. и поред тога што смо два пута ургирали. На дан 8. ов. мј. предузеће "Јабланица" нам јавља да они раде само по плану којег они добију од Генералне дирекције за метале у Сарајеву, и да са дирекцијом треба склопити уговор. Ми смо одмах писали дирекцији као и другу Врховцу Милану и молили га да он склопи тај уговор и да погура да би та коцка на вријеме била готова. Већ хтјела сам да кажем ово: Кад сам се вратила из Ламовите са прославе, одмах сам рекла другу Гњатовићу шта сам са Вама говорила у вези откривања споменика, а он каже "ма знаш Светко (наш полит. секретар) је мишљења да не обавимо откривање споменика на Дан устанка, већ касније, из разлога што се не могу извршити те техничке припреме, пренос пијаце и.т.д". Ја сам се свакако на то бунила и прије неколико дана био је овдје члан Бироа Обласног комитета друг Цевад Мицић, иначе Приједорчанин и ја сам њему рекла како ствар стоји и он је узео на себе да то питање среди. Ја мислим да би и Ви могли да пишете друговима у Обласном комитету да они контролишу извршење припрема. Иначе са овим овдје бетерима никад ништа створити. Иначе, у народу влада велико интересовање и жеља да откривање споменика буде 27. јула.

Здрава, мама и Драга¹⁶

Приједор, 19. VI 1950.

¹⁶ Ријеч је о Здраву и Драги Стојановић из Приједора, које су становале поред српске православне цркве, према ријечи Сани, недалеко од куће Стојановића и нису биле у родбинским везама са породицом Сретена и Младена Стојановића, према сјећању Раде Гашић из Приједора. Јелена Јањић, *Формирање мјесног одбора АФЖ-а у Приједору*, Козара у Народнослободилачком рату, Записи и сјећања, књига пета, Београд 1978, 526–527. "Фебруара 1943. године дошла је до Живане Боројевић тада учитељице у Приједору, дјевојка Здрава Стојановић, чија су два брата и сестра били у партизанима на Козари, и рекла да ће основати одбор АФЖ-а у окупираном Приједору ... Домаћица Брковић постала је прва председница, док је, колико се сјећам, секретарица била Здрава Стојановић. Живана је постала благајник. Први и основни задатак одбора био је omasовљење организације за помоћ борцима Козаре ... Њемачка фелдјандармерија затворила је четири члана одбора: Здраву Стојановић, Ленку Николић, Живану Боројевић и мене, као и двојицу скојеваца и десет скојевки. У затвору смо остале до 9. маја, када смо све пуштене без доказа, али са опоменом..."

Писмо бр. 4

Здраво друже Сретене,¹⁷

Примила сам Ваш лист у којем ми пишете да је фигура готова и да је мислите ових дана слати у Приједор. Пишете ми да сте у вези откривања споменика говорили са другом Пуцаром и Хајром. Можда они још тада нису знали да овдје нису ни почете никакве припреме. Ових дана био је овдје друг Милан Врховац, Јоцо Марјановић и Џевад Миџић, па пошто су видјели каква је ситуација, односно да није ни почето са припремама, одустали су да се откривање споменика изврши 27. јула, већ да се остави за 29. новембар.¹⁸

Са коцком ствар стоји овако: предузеће Јабланица може да изради коцку само са грубом, те се та коцка мора онда слати у Осиејек ради глачања.¹⁹ Свакако да је подузето све на вријеме да би коцка била готова. У осталом Вама је донекле познато да су код нас на руководећим мјестима људи који немају осјећаја одговорности, и да се увјек не гањају неби ништа ни радили.

Сада сам овога часа говорила преко телефона са Вашом другарицом и рекла сам јој како ствар стоји са откривањем споменика. Каже ми другарица да је фигура већ послата и чим дође, подигнућемо је.

Здрава, мама и Драга

Приједор, 14. VII 1950. год.

Литература

1. Бојан Стојнић, Верица М. Стошић, *Љекарска комора Врбаске бановине 1929–1941*, Бањалука 2012.
2. Галерија АНУРС, *Сретен Стојановић, Скулптуре и цртежи*, Бања Лука 2018.
3. *Козара у народноослободилачком рату*, Записи и сјећања, књига пета, Београд 1978.
4. Радио-телевизија Србије, Галерија РТС, *Сретен Стојановић*, аутори изложбе и каталога Љиљана Порчић и Душан Миловановић, Београд 2013.
5. Ljubo Mihić, *Kozara, priroda, čovjek, istorija*, Novi Sad 1987.
6. *Prijedor i okolina*, Beograd 1961.

¹⁷ Архив САНУ, 14485–IV–154

¹⁸ Коначно је постављен 22. децембра 1950.

¹⁹ На крају, камен из Јабланице за постамент обрађивао је пок. Анте Шалић, каменорезац са Урија, према сјећању Владимира Грубљешића (1928), његовог комшије, али не сјећа се које је то године могло бити.

Извори

1. Архив Музеја Козаре, Спомен-обилежја НОР-а
2. Архив САНУ, Заоставштина Сретена Стојановића, 14485
3. СУБНОР Приједор, Списак спомен-обилежја на подручју града Приједора посвећених догађајима из Другог свјетског рата, 2013.
4. "Glas", Organ oblasnog odbora Narodnog fronta, god. VII.